

Emlékezés egy hiteles emberre

Nagy Gáspár: „Nem voltam bátor, csak nem mertem félni”

Versben írom az életemet, mert a leghitelesebb följegyzésnek érzem – kezdte bemutatkozását Nagy Gáspár a pályája elején. Ennek megfelelően élt és alkotott, egyenes gerinccel, megalkuvások nélkül. Versei zömében a magyarság fontos kérdéseivel foglalkoztak, a megoldatlan, kibeszéletlen ügyekkel, a megalkuvások léleknyomortó hatásával az egyes emberre és a társadalom erkölcsére. Egy interjúban elmondta, hogy a költőnek „kötelessége viszont, hogy arról a korszakról, amelyben él, biztos, lényeglátó tudása legyen, és lehetőleg saját véleménye. (...) Tudnia, érzékelnie kell tehát a szándékos és durva hamisításokat, valamint a „finom” s épp ezért oly alattomos ferdtéseket is.” Írásaiban, verseiben olyan találó és újszerű költői eszközöket használt, amelyek rávilágítottak a lényegre vagy éppen az ellentmondásra. Verseiben sok kérdésfeltevés és kételkedés van. Korszerűsége nem a formai eszközök újdonságát, hanem a mondanivalót értette. Úgy vélte, az élet bonyolult dolgaiban „csak a szuverénül tájékozódó – tehát belső irányítással is rendelkező – ember tud eligazodni.” Számára ilyen belső irányítást jelentett mély hite és erkölcsi meggyőződése.

A 1968-as csehszlovákiai események hatására kezdte el foglalkoztatni az 1956-os magyar forradalomban történetek megmásításának, ellenforradalom-má történő átnevezésének és a megtorlások elhallgatásának ügye. Végtelenül bántotta, hogy kialakult a magyar társadalomban egy hallgatólagos közmegegyezés arról, hogy ha nem beszélünk a megtörtént dolgokról, akkor a hatalom élni hagy. A mai bátrak című versének utolsó négy sorában így írta le a nyomasztó helyzetet: Életük nyugodtan élték/ragályként hordva/a hamis békét:/„ez van!” Hihetetlen erővel hatottak a kódoltan írt nagy versei, amelyekkel megtörte a hallgatást az 1956 utáni megtorlásról és árulásról. Legelőször Nagy Gáspár mondta ki egy műben, hogy a mártíroknak joguk van a tisztességes eltemetéshez. Az eddig kimondhatatlannak hitt követeléseket fogalmazta meg a „rend-

szerváltónak” mondott verseiben. Talán a legismertebb és a legtöbbet idézett az „Öröknyár: elmúltam kilenc éves” című versének három sora: egyszer majd el kell temetNI/és nekünk nem szabad feledNI/a gyilkosokat néven nevezNI. A vers az Új Forrás 1984. májusi számában jelent meg. Ezután nyílt és burkolt üldözés kezdődött a költő és a szerkesztőség ellen. Ennek egyik következményeként lemondott a Magyar Írószövetségnél betöltött titkári állásáról, de elveit nem adta fel. A

Nagy Gáspár 1988. június 16-án betiltott verseit szavalja az Új Köztetető 301-es parcellájában. A háttérben Fónay Jenő és Kószeg Ferenc.

Tiszatáj 1986/6. számában közölt két verse „A Fiú naplójából” és a „Félelmen túli” miatt a cenzúra a lapszámot bezárta, a szerkesztőket pedig leváltották. Erkölcsi elégtételt és nyilvános elismerést jelentett számára, hogy az írószövetség tagjai egyhangúlag őt jelölték képviselőjüknek az 1989 júniusában a Hősök terén megtartott újratemetésén, ahol Cseres Tiborral együtt Nagy Gáspár helyezhette el a szervezet koszorúját. A változás felett érzett öröm és reménykedés az egyre szaporodó visszasszágok láttán csalódásba fordult. Erről írta a „Békebeli kannibálok” című versét, a „Gyötrődések” névre ke-

resztelt versében pedig így fogalmazta meg keserűségét: Valami végképp szétesett itt/a barátság a másikba vetett hit! A hatalomváltás után számos kitüntetését kapott, 2000-ben Kossuth-díjjal ismerték el munkásságát, a rendszerváltozás szellemi előkészítésében játszott szerepét.

Utolsó évtizedeiben Budakeszin élt családjával, sok barátja és tisztelője között. Aktív tagja volt a Széchenyi Baráti Körnek és a katolikus közösségnek is. Bár mély mondanivalójú, komoly kér-

déseket boncolgató versei a legismertebbek, írt könnyedebbeket is, szerette az élet örömeit, a baráti beszélgetéseket, szenvedélyesen követte a sportéletet, maga is gyakran lement a focipályára. Városunkban rendszeres megemlékezés és szobor őrzi az emlékét. A városi könyvtár 2008. május 7. óta Nagy Gáspár nevét viseli. Elgondolkodtatóak, lélekemelő és megszívlelésre méltóak az írásai. Pontos lenyomatai a kornak, amelyben bár mi is éltünk, a lényegét nem mindig vettük észre. Nagy Gáspár „verstanúi” segítenek ebben. Még csak 70 éves lett volna ez év május 4-én.

Béresné Dávid Magdolna

Anyák napja - 105 éve

Május első vasárnapja az édesanyákról való megemlékezés hagyományos alkalma. Az anyák napja megünneplésének gondolatát az amerikai Anne Marie Jarvis vetette fel 1907-ben. 1914-ben az Egyesült Államokban elérte, hogy törvényesen is nemzeti ünnepé nyilvánítsák. Az anyák napját május második vasárnapjára tűzte ki saját édesanyja emlékére. Az ünnep népszerűsítését hamarosan felkarolták a virágkereskedők, üdvözlőlap-gyártók, cukorka- és ajándék-kereskedők. Ez azonban már ellen-szenvet váltott ki Jarvisban. Úgy érezte, hogy az anyák tisztelete és megbecsülése helyett az ünnep az ajándékozás irányába tolódott el. Élete során hevesen tiltakozott az elüzletiesedés ellen.

Európában az I. világháború után terjedt el az ünnep, Magyarországon a 20. század húszas éveiben honosodott meg. Az anyák napi ünnep ötletét Petri Pálné, egy államtitkár felesége hozta Amerikából. A legelső ünnepséget 1925. március 8-án a MÁV gépgyár foglal-

Elisabeth Vigée-Lebrun: Ónarckép leányával

koztatójában munkásgyerekeknek tartották. A gondolatot a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt vezetői is felkarolták, akik

összekapcsolták az anyák napját a májusi Mária-tisztelet hagyományaival, és megtették az előkészületeket az ünnep országos bevezetésére. 1928-ban már miniszteri rendelet is a hivatalos iskolai ünnepélyek közé sorolta az anyák napját.

A szokás gyorsan elterjedt az egész országban. Ilyenkor a gyermekek elsősorban virágot ajándékoznak vagy maguk készítenek ajándéktárgyakat. Az óvodákban és az iskolákban műsorokkal kedveskednek az édesanyáknak. Korábban táviratban, képeslappal köszöntötték a távol élő felnőtt gyermekek édesanyjukat, nagymamájukat. Ma már az e-mailben küldött képeslap is meghaladott üdvözlési formának számít, inkább videóüzeneteket küldünk az anyák, mamák okostelefonjára. Nem szokatlan módja a köszöntésnek a rádió és a televízió kívánságműsorain át küldött jókívánság sem.

(Tátrai Zsuzsanna: Ünnepről ünnepre című könyve és a Wikipedia alapján)

Gyermeknap: apróságok kedvencei

PARADICSOMLEVES BETŰTÉSztÁVAL

7 dl paradicsomlé • 3 ek. finomliszt • 3 ek. napraforgó olaj • 1 gerezd fokhagyma • cukor, só, ízlés szerint • zellerlevél

Az olajból és a lisztből rántást készítünk. Belereszeljük a fokhagymát, azonnal felöntjük a paradicsomlével, és elkeverjük. Ízlés szerint adunk hozzá cukrot, sót. Beletesszük a zellerlevelet. Felforraljuk, kb. 10 percig főzzük, majd belefőzzük a betűtésztát.

RAKOTT TészTA

70 dkg tészta • 40 dkg sajt • 30 dkg sonka • 2 db 3 dl tejföl • vaj, só

A tésztát hét-tíz perc alatt megfőzzük bő, sós vízben, majd leszűrjük. A sonkát kockára vágjuk, és kevés zsíron megpirítjuk. A tepsit vajjal kikenjük. Felváltva, rétegezve rakjuk bele a tészta, a sonka, a tejföl egyharmadát és egy kevés sajtot. Ezt addig ismétljük, míg a hozzávalók el nem fogyanak. Közben kis vajdarabkákat is tehetünk bele. A tetejére egyengetjük a megmaradt tejfölt, jól megszórjuk sajttal. 180 fokon kb. 20 perc alatt megsül. Akkor jó, ha a sajt szépen megpirul.

HÁZI TÚRÓ RUDI

50 dkg túró • 5 ek. porcukor • csipetnyi reszelt citromhéj • 0,5 dl tejszín • 2-3 ek. kekszmorzsa • 10 dkg tortabevonó csokoládé

A túrót áttörjük, majd a porcukorral, a reszelt citromhéjjal és a tejszínnel elkeverjük. Annyi kekszmorzssával gyúrjuk össze, hogy jól formázható masszát kapjunk. A túromasszából másfél centi vastag rudacskákat formázunk, rácsra helyezzük. A tortabevonó csokoládét megolvastjuk, óvatosan a rudacskára öntjük. (Vagy a rudakat mártjuk meg az olvasztott csokoládéban és úgy tesszük a rácsra.) Ha a csoki megdermed, máris fogyasztható.